

**W SŁUŻBIE NAUKI POLSKIEJ
BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO (1968-1993)**

Jubileusz 75-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego obchodzony w roku akad. 1993/94 jest szczególną okazją do refleksji nad dziejami Uczelni jako całości. W refleksji tej osobne miejsce należy poświęcić omówieniu działalności Biblioteki Uniwersyteckiej. Powstała ona w kwietniu 1918 r. w Piotrogradzie, a więc o pół roku wcześniej od samego Uniwersytetu, który 8 XII 1918 r. rozpoczął pracę uroczystą inauguracją. Fakt organizowania Biblioteki jeszcze przed powstaniem Uczelni świadczy o tym, że założyciel ks. Idzi B. Radziszewski dostrzegał ogromną jej rolę w życiu naukowym i dydaktycznym przyszłego Uniwersytetu.

Niniejsze opracowanie przedstawia działalność Biblioteki Uniwersyteckiej KUL w latach 1968-1993¹; oparte jest na rękopiśmiennym materiale archiwalnym, sprawozdaniach z działalności Biblioteki oraz nielicznych, drobnych artykułach i wywiadach zamieszczonych w „Tygodniku Powszechnym”, „Kierunkach”, „Słowie Powszechnym” i innych czasopismach.

Wielkim i długo oczekiwanym wydarzeniem w życiu Biblioteki było doprowadzenie do końca w 1975 r. długotrwałego procesu rozbudowy i adaptacji dla potrzeb Biblioteki budynku przeznaczonego pierwotnie do innych celów. Zakończył się tym samym kolejny etap stałej modernizacji gmachu Biblioteki i dostosowania go do wymogów nowoczesnego bibliotekarstwa i potrzeb czy-

¹ Początkowe dzieje (1918-1970) Biblioteki Uniwersyteckiej KUL były omówione w kilku pracach. Do najważniejszych opracowań należą: D. Dzierzkowska, *Biblioteka Główna Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1939*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (dalej: ABMK), 8 (1964) s. 187-242; R. Gustaw, W. Nowodworski, *Dwadzieścia lat Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (1939-1958)*, ABMK, 1 (1959/1960) z. 2, s. 133-160; B. Królikowski, *Pięćdziesiąt lat Biblioteki Uniwersyteckiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. 50 lat istnienia i działalności*, Lublin 1968, s. 48-56; *Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1970*, ABMK, 23 (1971) s. 17-212 – gdzie piszą pracownicy Biblioteki: R. Gustaw, K. Wiśniowska, A. Grabowska, W. Nowodworski, H. Mańkowska, W. Michalski, I. Sudrawska, H. Adamczuk, B. Królikowski, S. Nowodworska, J. Wiśliński, B. Laskowska, F. Chwałewski, I. Suszyło, M. Kunowska, M. Gonczarow, B. Koszałka, J. Styk.

telników. Oddawano sukcesywnie do użytku (od 17 IV 1972) nową Czytelnię Główną na IV p., Czytelnię Informacji Naukowej wraz z Czytelnią Profesorską na I p., Czytelnię Teologiczną na parterze (w 1977 r. przeniesioną na III p.) oraz Czytelnię i Pracownię Starych Druków (w 1977 r. przeniesioną z III p. na parter). Nowe pomieszczenia otrzymały także: Sekretariat, Sekcja Akcesji, Sekcja Wymiany Zagranicznej, Biuro Katalogowe, Wypożyczalnia, Dział Rękopisów. W maju 1975 r. oddano do użytku znacznie powiększoną i zreorganizowaną Czytelnię Czasopism Bieżących. Dotychczasowe (od 1966 r.) pomieszczenie Czytelni o powierzchni 120 m² zostało powiększone o ok. 60 m². Stare regały zostały zamienione na nowe, znacznie pojemniejsze, dwukondygnacyjne z antresolą. Umożliwiło to bezpośrednie udostępnienie czytelnikom, ogromnej większości, zasobu bibliotecznego czasopism bieżących. Oddanie nowych lokali pozwoliło Bibliotece na lepsze funkcjonowanie.

W omawianym okresie do istniejących już czytelni: Głównej, Czasopism Bieżących, Informacji Naukowej wraz z Czytelnią Profesorską, Starych Druków, Zbiorów Graficznych, Kartograficznych i Nut, Rękopisów dołączyła nowa: Czytelnia Aktualności Teologicznych (obecnie Czytelnia Teologiczna). We wrześniu 1969 r. ówczesny dyrektor Biblioteki o. doc. dr hab. Romuald Gustaw zrealizował swój pomysł wyodrębnienia z Czytelni Głównej, z działu utworzonego w 1967 r., wydawnictw dotyczących Soboru Watykańskiego II (Vaticana), Czytelni Aktualności Teologicznych z wyodrębnionym magazynowo księgozbiorem. Księgozbiór Czytelni Teologicznej został uporządkowany w układzie rzeczowym według dyscyplin teologicznych. Obecnie obejmuje nie tylko dzieła związane z problematyką Vaticanum II, ale również i najważniejsze encyklopedie, słowniki, bibliografie, źródła, podstawowe czasopisma obce i polskie, opracowania ogólne oraz całe ciągi wydawnictw zbiorowych i serii z dziedziny religiologii² i teologii³. Obecnie księgozbiór Czytelni Teologicznej (liczy ponad 18 000 vol.) stanowi znakomity warsztat pracy naukowej dla religiologów i teologów.

Na początku 1987 r. uzyskano na Poczekajce w nowym budynku uniwersyteckim, trzy kondygnacje z przeznaczeniem na magazyn Biblioteki. Począwszy od marca 1987 r. rozpoczęto proces przemieszczania tam nie skatalogowanego księgozbioru (ok. 300 000 jedn. bibl. druków zwartych i czasopism), prac dyplomowych (habilitacyjnych, doktorskich, licencjackich, magisterskich) oraz opracowanych ale rzadziej wykorzystywanych pozycji (tzw. księgozbiór aneksowy). Nie rozładowało to jednak ciasnoty magazynowej Biblioteki; w budynku przy ul. Chopina 27 nie ma już prawie miejsca na magazynowanie nowych nabytków.

² Można tu wymienić serię: *Studies in the History of Religions. (Supplements to Numen)*, ed. E. J. Brill, vol. 1-60, Leiden 1959-.

³ Na przykład seria: *Cogitatio fidei, d. du Cerf*, vol. 1-175, Paris 1961.

Działalność Bibliotki koncentruje się wokół gromadzenia i uzupełniania zbiorów, opracowywania ich oraz udostępniania wraz z informacją biblioteczną i bibliograficzną.

Biblioteka ma, jak wiadomo, określony profil: gromadzi piśmiennictwo głównie z zakresu religiologii, teologii, prawa kanonicznego, filozofii, nauk humanistycznych oraz nauk prawnych i społeczno-ekonomicznych – dziedzin wiedzy uprawianych w Uniwersytecie. Kontynuuje także, podjętą z inicjatywy dyrektora o. Romualda Gustawa, specjalizację w zakresie religioznawstwa ogólnego, teologii i filozofii chrześcijańskiej. Słusznie więc nazywana jest centralnym naukowym księgozbiorem religijno-teologicznym w Polsce. Biblioteka zabiega o gromadzenie jak największej liczby publikacji o charakterze informacyjno-naukowym (encyklopedie, słowniki, bibliografie, biografie, opracowania źródłowe) oraz kompletowanie czasopism naukowych polskich i obcych z dziedzin reprezentowanych w Uczelni.

Zasób biblioteczny stale powiększa się drogą zakupów planowych i okazjonalnych, wymiany międzybibliotecznej, egzemplarza gratisowego, darów pochodzących od instytucji i osób prywatnych.

Należy zaznaczyć, że Biblioteka miała stały kontakt wymienny z 43 państwami, w tym 25 europejskimi

Stale zagraniczne punkty wymienne i ofiarodawcy (stan na 31 XII)

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Punkty wymienne	414	461	662	732	723	766
Ofiarodawcy	235	258	342	410	348	375
Razem	649	719	1004	1142	1075	1141

Najliczniejsze kontakty były utrzymywane z bibliotekami i instytucjami naukowymi oraz wydawnictwami z terenu byłej RFN (obecnie są one rozszerzone na cały obszar Niemiec) i USA, co obrazuje tabela.

Ważniejsze kontakty zagraniczne

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
RFN, Niemcy	*	*	176	273	258	289
USA	*	*	124	152	137	167
Italia	*	*	106	134	125	160
Francja	*	*	101	131	109	104
Anglia	*	*	76	88	65	57
Austria	^	*	48	55	48	48
Belgia	*	*	44	49	55	53
Szwajcaria	*	*	61	44	38	32
Czechosłowacja	*	*	38	44	44	45
Kanada	*	*	28	34	25	29
Hiszpania	*	*	21	23	24	33

* Brak danych

Drogą wymiany Biblioteka otrzymywała większość zagranicznych druków zwartych i periodyków.

W czasie, kiedy z braku przydziału dewiz nie można było w drodze zakupów nabyć książek i czasopism zagranicznych, wymiana była jedynym sposobem ich uzyskiwania.

Materiałem wymiennym były publikacje Wydawnictwa Towarzystwa Naukowego KUL, publikacje Redakcji Wydawnictw KUL, czasopismo: „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, „Vox Patrum”, dublety oraz wydawnictwa nabyte na krajowym rynku księgarskim.

Z nowych, zasługujących na uwagę, nabytków, które weszły w skład zasobu bibliotecznego należy odnotować: księgozbiór historyczny ks. prof. Mieczysława Żywczyńskiego (1978-1979) ok. 3000 vol., zbiory humanistyczne Jana Bojara z Warszawy (1979-1988) ok. 4000 vol., księgozbiór Barbary Rutki z Warszawy (1981) ok. 1700 vol., księgozbiór Izydora Czosnowskiego z Rzymu⁴ ofiarowany (1980) przez jego syna Leona mieszkającego wówczas w Londynie, cenne biblioteki: prof. Stefana Kunowskiego (1980) ok. 600 vol., prof. Władysława Tatarkiewicza z Warszawy (1981-1982) ok. 700 vol., Stanisława Odlanickiego-Poczobuta z Poznania (1981) ok. 2342 vol., Ewy Szonert, przekazany przez jej brata Cezarego (1986-1987) ok. 3477 vol. W 1991 r. Biblioteka otrzymała cenny księgozbiór Leopolda Łabędzia, politologa z Londynu (ok. 1074 vol. druków zwartych i 752 czasopism zagranicznych) oraz dar książkowy od Fundacji Rektorów Wyższych Szkół w Niemczech (ok. 634 vol.). W ostatnim okresie prof. Jozef De Smet z Leuven przekazał ogromny i cenny księgozbiór. Wpłynęły także do Biblioteki duże księgozbiory: ojców benedyktynów z Tyńca (1978), kapucynów (1981) Seminarium Misyjnego księży werbistów z Pieniężna.

Gromadzenie zbiorów przedstawiało się następująco:

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Kupno	10 356	15 800	19 784	17 467	18 034	37 026
Wymiana	5650	10 485	5116	3706	5192	4351
Dary	6875	10 749	20 251	9959	17 076	21 667
Stare zasoby*	5	5272	2988	537	0	1298
Łgz. gratisowy	1511	1083	747	676	1166	2489
Razem jedn. bibl.	24 397	43 389	48 886	32 345	41 468	66 831

* Tzn. takie, które wpłynęły do Biblioteki wcześniej, ale nie zostały opracowane.

Ważne miejsce w zbiorach Biblioteki zajmują czasopisma. Czyni się bowiem wiele wysiłku, aby zdobyć jak najwięcej kompletnych polskich i obcych czasopism naukowych aktualnie wychodzących. Starsze, XIX-wieczne, międzywojenne i powojenne tytuły uzupełnia się w miarę możliwości.

⁴ Są to polonica skupowane na Zachodzie z myślą o przekazaniu bibliotece polskiej.

Liczba bieżących tytułów czasopism

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Krajowe	730	1106	1515	1691	1702	1458
Zagraniczne	1050	1539	1642	1893	2231	2608
Razem	1780	2645	3157	3584	3933	4066

W zakresie starych druków Biblioteka posiada polskie i obce piśmiennictwo z teologii, historii, literatury i innych dziedzin wiedzy. Są także XVIII-wieczne czasopisma polskie. W omawianym okresie uzyskano także bardzo cenne stare druki. Na uwagę zasługuje m.in. jedyny w Polsce egzemplarz J. Crastonusa *Lexicon GrecoLatinum* wydany przez D. Bertochus⁵. Warto także nadmienić, iż w 1984 r. wzbogaciły dotychczasowy zbiór biblioteczny⁶ trzy inkunabuły z prywatnego księgozbioru hr. Izidora Czosnowskiego przekazane Bibliotece przez jego syna Leona: R. Aegidius, *De regimine principum*⁷, A. Bartholomaeus, *De proprietatibus rerum*⁸, P. Martinus, *Margarita Decreti seu Tabula Martiniana*⁹.

W ostatnim 25-leciu zasoby biblioteczne powiększyły się o bardzo wartościowe zbiory rękopiśmienne. O niektórych trzeba tu wspomnieć. W 1970 r. zakupiono od ks. Ignacego Wierobieja materiały dotyczące dziejów Rusi, Brześcia Litewskiego, Ziemi Brzeskiej (41 jedn. rękop.). W latach 1971-1986 wpłynęły materiały Stowarzyszenia Młodzieży Akademickiej „Juventus Christiana” z lat 1921-1949 (16 tomów). W 1977 r. Biblioteka otrzymała Archiwum Eleusis z okresu międzywojennego, które zawiera m.in. prace i korespondencję Tadeusza Strumiły i Wincentego Lutosławskiego (37 jedn. rękop.). W 1979 r. przekazano Bibliotece ocalałe rękopisy poety Jerzego Lieberta (m.in. utwory: *Jeździec*, *Poeci*, *Próby* oraz niemal 300 listów poety do Agnieszki, obecnie s. Marii Gołębiowskiej z Lasek Warszawskich). W latach 1980-1982 zbiory biblioteczne wzbogaciły się o materiały Jerzego Brauna (1901-1975), poety, filozofa, katolickiego działacza społecznego i politycznego (82 jedn. rękop.),

⁵ Modena 1499-1500. Druku nie notuje: M. Bohonos, E. Szandorowska w *Incunabula Poloniae. Inkunabuły w bibliotekach polskich. Centralny katalog*, red. A. Kaweckiej-Gryczowej, t. 2, Wrocław 1970 – dar z r. 1968.

⁶ Zob. M. Kunowska, *Katalog inkunabułów Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ABMK, 36 (1978), s. 105-142.

⁷ Hisp.: *Regimiento de los principes por fray Gil de Roma*. Trad.: Juan Garcia de Castrogeritz. Sevilla, Mein. Ungut et Stanislaus Polonus, pro Conr. Alemanno et Melch. Gorrício, 20 X 1494, k. 249, 250-256 nlb., 2° – karta tytułowa ozdobiona drzeworytem, inicjały i rubryki również drzeworytowe.

⁸ Var. A. Nürnberg, Anton Koberger, 20 VI 1494, k. nlb. 200, 2° – inkunabuł zawiera inicjały czerwone i niebieskie oraz miejsce wolne na wstępny inicjał.

⁹ Venezia, Peregrenus de Pasqualibus et Dominicus Bertochus, 2 IX 1486, k. nlb. 82, 2° – inkunabuł zawiera dwa wolne miejsca na inicjały.

Stanisława Skibińskiego (1919-1980), regionalisty, badacza i miłośnika Ziemi Chełmskiej (36 jedn. rękop.), Konstantego Turowskiego (1907-1983), działacza Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, Chrześcijańskich Związków Zawodowych i Stronnictwa Pracy (45 jedn. rękop.). W 1982 r. otrzymała Biblioteka spuściznę rękopiśmienną Władysława Tatarkiewicza (1886-1980), historyka filozofii, estetyki i sztuki (74 jedn. rękop.). W 1983 r. przejęła spuściznę rękopiśmienną profesora KUL Aleksandra Kossowskiego (1886-1965) (68 jedn. rękop.). W latach 1983-1986 wpłynęły do Biblioteki jako dar materiały rękopiśmienne Haliny Doria-Dernałowicz, katolickiej działaczki społecznej należącej do polskich i międzynarodowych organizacji (34 jedn. rękop.), zaś w 1986 r. materiały prof. KUL Stefana Swieżawskiego, dotyczące jego działalności w Stowarzyszeniu Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie” oraz okresu pracy na Uniwersytecie (28 jedn. rękop.). W latach 1988-1992 zasób rękopisów w Bibliotece powiększył się o kolejne cenne dary: Archiwum Armii Krajowej Obwodu Lubartów z lat 1944-1945 (od Czesława Gregorowicza), Dziennik Józefa Czapskiego za okres od 22 marca 1942 do 22 lipca 1974 r. (kserokopia 140 zeszytów), Archiwum Armii Krajowej Podokręgu Rzeszów z lat 1944-1945 (od Andrzeja Brydaka) oraz materiały rękopiśmienne Jana Andrzeja Szpondera (1920-1990) założyciela i prezesa Stowarzyszenia Katolików Polskich w Niemczech „Polonia Semper Fidelis” (35 jedn. rękop.).

W 1970 r. do zbiorów Biblioteki zostały przeniesione z Archiwum Uniwersyteckiego prace dyplomowe napisane w Uniwersytecie.

W 1974 r. zorganizowano w Bibliotece, z inicjatywy dr Czesława Biedulskiego, wydzielony księgozbiór esperanto, ok. 3374 vol. druków zwartych i ponad 500 tytułów czasopism¹⁰.

Od drugiej wojny światowej, a szczególnie w okresie stanu wojennego, w Bibliotece gromadzone były również polskie wydawnictwa emigracyjne: druki zwarte (ok. 6637 vol.) i czasopisma publikowane w kraju, poza cenzurą (ok. 3400 druków zwartych i 1070 tytułów czasopism). Zbiory te należą do największych na terenie Polski.

¹⁰ Zob. A. Grabowska, E. Wojtakowski, *Katalogo de esperanto-periodaĵoj ce Universita Biblioteko de Katolika. Universitato en Lublin*, Lublino 1981.

Stan księgozbioru Biblioteki w latach: 1967-1992 (na 31 XII)

Rodzaj zbiorów	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Druki zwarte nowe	33 8208	416 220	507 852	604 892	690 880	766 083
Czasopisma	10 4753	136 204	175 803	220 920	260 981	301 661
Zbiory specjalne						
Stare druki	25 957	34 520	38 253	41 950	46 207	47 813
Albumy	2750	4682	5217	7041	8237	8787
Atlasy i mapy	4494	5281	5927	6756	7603	8164
Nuty	2577	3238	3894	5771	7277	8222
Grafika	10 072	10 194	10 198	10 326	12 478	13 987
Rękopisy	691	791	919	1104	1266	1618
Razem jedn. bibl.	489 502	611 480	749 854	900 887	1 037 553	1 159 311

Na przestrzeni ostatniego 25-lecia zasoby Biblioteki wzrosły o 669 809 jednostek bibliotecznych.

O zbiorach Biblioteki informują ciągle doskonalone katalogi: alfabetyczny i rzeczowy (systematyczny) druków zwartych nowych, alfabetyczny czasopism i wydawnictw zbiorowych, wydawnictw seryjnych, starych druków, centralny bibliotek zakładowych oraz wewnętrzne katalogi każdej czytelnicy.

Czytelnikami zasobu bibliotecznego są pracownicy naukowcy i studenci KUL oraz innych ośrodków akademickich miasta, kraju i zagranicy, a także liczni mieszkańcy Lublina i regionu.

Udostępnianie zbiorów odbywa się na miejscu w Czytelniach: Głównej (160 miejsc), Czasopism Bieżących (36 miejsc), Oddziału Informacji Naukowej wraz z Czytelnią Profesorską (40 miejsc), Teologicznej (32 miejsca), Starych Druków (13 miejsc), Zbiorów Graficznych, Kartograficznych i Nut (10 miejsc), Rękopisów (9 miejsc) oraz na zewnątrz poprzez Wypożyczalnię Miejsową i Międzybiblioteczną.

Frekwencja czytelników

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Czytelnie	4638	60 808	68 182	59 384	70 716	62 927
Wypożyczalnia	21 202	31 800	23 688	23 299	46 953	48 828
Razem	67 586	92 608	91 870	82 683	117 669	111 755

Udostępniono jednostek bibliotecznych

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Czytelnie	119 745	184 691	252 708	238 405	358 956	371 201
Wypożyczalnia	20 026	19 217	18 787	22 057	35 355	33 874
Razem	139 771	203 908	271 495	260 462	394 311	405 075

Na Uniwersytecie studia podejmowała coraz większa liczba studentów, tym samym zwiększała się liczba osób uprawnionych do wypożyczeń książek poza Bibliotekę.

Czytelnicy zarejestrowani w Wypożyczalni Miejskowej

Czytelnicy	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Studenci	1406	1876	2485	2795	4000	5211
Pracownicy	606	665	715	978	1484	1749
Razem	2012	2541	3200	3773	5484	6960

Potrzeby czytelników zaspokaja także wypożyczalnia Międzybiblioteczna działająca na zasadzie wzajemnych wypożyczeń z innymi bibliotekami. Utrzymuje ona stałe kontakty z bibliotekami krajowymi i zagranicznymi.

W Polsce są to biblioteki szkół wyższych, instytutów i zakładów naukowych, biblioteki PAN, biblioteki seminariów duchownych i różnych instytucji kościelnych, biblioteki pedagogiczne, biblioteki publiczne: gminne, miejskie, wojewódzkie oraz biblioteki towarzystw i instytucji. Na przykład w 1982 r. wypożyczenia międzybiblioteczne prowadzone były z 219 bibliotekami krajowymi, a w 1992 r. z 236.

Wypożyczalnia utrzymywała kontakty z bibliotekami w następujących krajach: Anglii, Australii, Belgii, Bułgarii, Czechosłowacji, Francji, Hiszpanii, Holandii, Japonii, Kanady, Niemiec, Rosji, Szwecji, USA, Węgier, Włoch, Związku Radzieckiego. W 1982 r. wypożyczenia międzybiblioteczne prowadzono z 19 bibliotekami zagranicznymi, a w 1992 r. z 31.

Bibliotekarze opracowują liczne kwerendy pisemne przychodzące zarówno z kraju, jak i zagranicy i udzielają wielu informacji podczas bezpośrednich spotkań lub drogą telefoniczną. Na przykład w 1987 r. opracowano 101 kwerend pisemnych i udzielono 3538 informacji.

Oprócz wykonywania podstawowych zadań bibliotecznych, Biblioteka prowadziła także działalność dydaktyczną i informacyjną, którą realizowała w różny sposób.

1. W dniach 13-15 I 1977 r. Biblioteka zorganizowała konferencję nt. „Problemy współczesnej biblioteki naukowej”. Brało w niej udział ponad 100 osób, w tym około 30 bibliotekoznawców i bibliografów z różnych środowisk naukowych w Polsce oraz liczni reprezentanci z wszystkich bibliotek lubelskich. Referaty wygłaszali znakomici bibliotekoznawcy i bibliografowie.

2. Pracownicy Biblioteki dzielili się swym doświadczeniem podczas seminariów bibliotekarskich, konferencji i sesji naukowych, organizowanych w gmachu Biblioteki przez Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL.

W czasie głównego seminarium bibliotekarskiego (zorganizowanego wspólnie z Biblioteką KUL od 25 do 29 VI 1974) przeznaczonego dla początkujących bibliotekarzy i kandydatów na bibliotekarzy, obejmującego podstawowe wiadomości z zakresu bibliotekarstwa oraz zagadnień dotyczących merytorycznych czynności potrzebnych do prawidłowego zorganizowania i funkcjonowania Biblioteki zajęcia (wykłady i ćwiczenia) pod kierunkiem o. doc. dra hab. R. Gustawa prowadzili pracownicy Biblioteki: mgr K. Wiśniewska,

dr B. Królikowski, mgr H. Adamczuk, mgr B. Laskowska, mgr M. Kunowska, mgr H. Mańkowska.

Podczas ogólnopolskiej konferencji dla kadry kierowniczej bibliotek teologicznych w Polsce (15-16 IX 1981) nt. „Problemy biblioteki teologicznej”, wykłady prowadzili i zabierali głos w dyskusji pracownicy Biblioteki: W. Sotowski OFMConv, mgr B. Koszałka, mgr D. Dzierzkowska, dr B. Królikowski, dr K. Klauza¹¹. Ostatnio podczas obrad sesji naukowej (1-2 X 1992) nt. „Organizacja procesów gromadzenia zbiorów w bibliotekach kościelnych w Polsce”, doświadczeni pracownicy biblioteki (mgr K. Wisniewska, mgr M. Figarska, mgr E. Żelechowska, W. Kapłan, mgr I. Sudrawska, mgr A. Kondrak, U. Grubecka, mgr H. Adamczuk) wygłaszali prelekcje dzieląc się z uczestnikami sesji swym dorobkiem teoretycznym i praktycznym¹².

3. Pracownicy każdego roku prowadzili zajęcia z przysposobienia bibliotecznego dla studentów I roku studiów wszystkich wydziałów Uczelni (godzina wykładu, godzina ćwiczeń przy katalogach). Na przestrzeni całego omawianego okresu zajęcia te były prowadzone, początkowo jako fakultatywne, od roku akad. 1983/84 obowiązkowe.

4. Na wniosek pracowników naukowych Uniwersytetu pracownicy Biblioteki organizowali zajęcia z przysposobienia bibliograficznego dla studentów II i III roku studiów.

5. W Bibliotece odbywali praktykę studenci bibliotekoznawstwa z innych uczelni. Tu należy wymienić studentów z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego (od roku akad. 1969/70), Studium Zaocznego Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (w roku akad. 1975/76), Instytutu Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (w roku akad. 1977/78 i 1979/80), Instytutu Bibliotekoznawstwa WSP w Krakowie (w roku akad. 1977/78), Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMK w Toruniu (od roku akad. 1977/78), Wydziału Ekonomicznego UMCS w Lublinie (w roku akad. 1976/77), Studium Zaocznego Bibliotekoznawstwa UMCS w Lublinie (w roku akad. 1979/80 i 1991/92), Zakładu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi (od roku akad. 1979/80), Zakładu Bibliotekoznawstwa Instytutu Filologii Polskiej UJ w Krakowie (od roku akad. 1981/82), Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Zielonej Górze (w roku akad. 1981/82), Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (w roku akad. 1982/83 i 1983/84), WSP w Kielcach (od roku akad. 1982/83).

6. Pracownicy Biblioteki (od 1976/77 do 1981/82) byli zaangażowani przy praktykach studentów historii Wydziału Humanistycznego KUL.

¹¹ Zob. J. Kania, *Problemy polskich Bibliotek teologicznych w świetle obrad ich kadry kierowniczej odbytych w Lublinie 15-16 września 1981 r.*, ABMK, 44 (1982) s. 7-24.

¹² Zob. ABMK, 61 (1993).

7. W roku akad. 1974/75 dyrekcja Biblioteki stosownie do zarządzenia Ministerstwa Szkół Wyższych Nauki i Techniki w porozumieniu z Rektorem Uczelni zorganizowała Dwuletni Międzywydziałowy Kurs Bibliotekarstwa, przeznaczony dla studentów wszystkich wydziałów Uniwersytetu, którzy ukończyli I rok studiów i uzyskali zgodę dziekana. W kursie uczestniczyło 19 osób, w tym również grupa młodszych bibliotekarzy. Zajęcia prowadzili: o. Romuald Gustaw, mgr Helena Mańkowska i mgr Bronisława Koszałka. Kurs trwał tylko dwa semestry w roku akad. 1974/75, ponieważ w następnym roku nie podjęto zajęć.

8. W roku akad. 1986/87 na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL zorganizowano specjalizację bibliotekarską. Wówczas pracownicy Biblioteki: mgr Kazimiera Wiśniowska, dr Halina I. Szumił, mgr Zofia Goleman, mgr Tadeusz Madała, mgr Grażyna Gorecka, dr Karol Klauza, mgr Ewa Patyk podjęli wykłady zlecone (poza etatem). Następnie pod ich kierunkiem także studenci odbywali obowiązkową praktykę.

9. Biblioteka prowadziła szkolenie adeptów zawodu bibliotekarza. Takie szkolenie przeszli pracownicy Bibliotek Zakładowych KUL (łącznie 19 osób), Instytutu Muzykologii Kościelnej (2 osoby, 1983/84 i 1985/86), Instytutu Niderlandystyki (1989/90), Anglistyki (1981/82), Filologii Klasycznej i Romańskiej (1980/81), Germanistyki (1984/85), Pedagogiki (3 osoby, 1982/83, 1987/88, 1989/90), Prawa Kanonicznego (1983/84), Prawa Kanonicznego i Nauk Prawnych (1985/86), Psychologii (1984/85), Psychologii Ogólnej (2 osoby, 1980/81, 1982/83), Romanistyki (2 osoby, 1982/83, 1984/85), Teologii (1984/85), Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej (1980/81), Biblioteki filii KUL w Stalowej Woli (1981/82).

W Bibliotece odbyli staż naukowy mgr Zofia Steczowicz-Sajdera, kustosz dypl. Biblioteki UJ (6-11 III 1978 r.) i mgr Jolanta Paw, prac. naukowy Zakładu Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego (lutyczewiec 1991 r.).

Praktykę zawodową przeszli także pracownicy: Biblioteki Uniwersyteckiej UMK z Torunia (1979/80), Biblioteki Śląskiej z Katowic (1980/81).

Nadto zapoznawali się z pracą w bibliotece naukowej bibliotekarze: Seminarium Duchownego z Włocławka (1971/72), Towarzystwa Chrystusowego z Poznania (1978/79), z Pełplina (1981/82), Księży Marianów z Lublina (1988/89). Wszechstronną praktykę biblioteczną odbyła s. Fides Urszula Rozkosz z Lubaczowa (1978/79) i o. Bogumił Bednarski OFM z Kłodzka (1983/84).

Poza tym pracownicy Biblioteki udzielili konsultacji zawodowej 2 osobom z Biblioteki Uniwersyteckiej z Łodzi (1986/87), 3 pracownikom Biblioteki Uniwersyteckiej UMK z Torunia (1985/86), 2 pracownikom Biblioteki Akademii Rolniczej z Krakowa (1977/78), bibliotekarzowi Wojewódzkiej Biblioteki z Lublina (1986/87) oraz bibliotekarzom: Seminarium Duchownego z Nysy (1985/86), Szczecina (1983/84), Biblioteki Księży Jezuitów z Warszawy (1985/86).

10. Prezentowano Bibliotekę zwiedzającym pracownikom z innych polskich bibliotek naukowych, studentom bibliotekoznawstwa uniwersytetów i wyższych szkół pedagogicznych w Polsce, członkom Towarzystwa Przyjaciół KUL z terenu całego kraju oraz młodzieży szkolnej. Organizowano pokazy zbiorów specjalnych z prelekcjami o zasobach rękopiśmiennych, kartograficznych, graficznych, muzycznych oraz starych druków. W latach 1983/84 – 1991/92 oprowadzono po Bibliotece 194 wycieczki i zorganizowano 53 pokazy zbiorów specjalnych.

11. Ważny nurt działalności popularnonaukowej i informacyjnej Biblioteki od połowy marca 1970 r. stanowią wystawy książek. W omawianym okresie były one częste i można je podzielić na trzy typy ekspozycji.

Pierwszy to stałe wystawy informujące o nabytkach Biblioteki. W gablotach wystawowych w hallu przy wejściu do Biblioteki umieszczane są nowości krajowe (co tydzień ok. 80 wybranych pozycji), zagraniczne (co tydzień ok. 80 wybranych pozycji), nabytki antykwaryczne (co miesiąc ok. 20 wybranych pozycji), publikacje Redakcji Wydawnictw KUL i Towarzystwa Naukowego KUL (bieżąco uzupełniane) oraz co dwa miesiące zmieniana wystawa publikacji pracowników i absolwentów KUL publikowanych w różnych wydawnictwach krajowych i zagranicznych.

Drugi typ ekspozycji stanowią prezentacje książek i artykułów zmarłych twórców kultury i nauki zwłaszcza związanych z naszym Uniwersytetem.

Trzeci typ to większe wystawy tematyczne, okolicznościowe organizowane na I, III i IV p. najczęściej z okazji różnych sesji i sympozjów naukowych czy innych imprez urządzanych w Uniwersytecie. Na szczególną uwagę zasługują wystawy: „Nasz wspólny hołd bł. Maksymilianowi” (16 X 1971 – 31 I 1972), „Mikołaj Kopernik 1473-1543” (17 II – 31 III 1972), „Św. Tomasz z Akwinu” (marzec 1974), „Św. Bonawentura (1274-1974)”, „Uniwersytety katolickie w świecie” (21 V – 30 IX 1976), „Polacy w Stanach Zjednoczonych. Fotografie i książki” (maj 1978), „Wystawa pism Jerzego Lieberta” (VI-VII 1979), „Z księgozbioru ks. prof. Mieczysława Żywczyńskiego” 18 II – 15 III 1980), „Życie i twórczość ks. prof. Wincentego Granata” (11 XII 1980 – 31 III 1981), „Włoska książka o sztuce” (19 VI 1981 – 31 VIII 1981), „Współczesna książka religijna we Francji” (10 XII 1981 – 24 III 1982), „Papież i Prymas” (27 V – 31 X 1983), „Jan Kochanowski” (14 V – 14 VI 1984), „Marcin Luter w piśmiennictwie naukowym” (24 VI 1985), „Dar profesora Jerzego Kalinowskiego (26 VI – 10 VIII 1986), „Dzieła św. Augustyna w Bibliotece KUL” (24 IV – 13 V 1987), „Karl Dedecius, doktor honorowy KUL” (maj 1987) przygotowana z okazji nadania doktoratu honoris causa, „Ukraina w polskich wydawnictwach poza cenzurą” (czerwiec 1990), „Książki ofiarowane Bibliotece przez Fundację Rektorów Szkół Wyższych w Niemczech” (kwiecień – maj 1992), „Mniejszości narodowe i religijne w komunistycznej Europie Środkowo-Wschodniej” (październik-listopad 1992).

Biblioteka Uniwersytecka KUL swoją pozycję w świecie naukowym zawdzięcza dyrekcji i kilku już pokoleniom bibliotekarzy.

Pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej

Wyszczególnienie	1967	1972	1977	1982	1987	1992
Liczba etatów	58+1/2	69	71	74	77+1/2	83
Liczba osób	60	71	73	76	82	85

Na początku omawianego okresu w roku akademickim 1968/69 w Bibliotece było zatrudnionych 65 osób na 64 etatach, w tym 42 bibliotekarzy (6 kustoszy służby bibliotecznej), 7 magazynierów (6 i 1/2 etatu), 7 pracowników introligatorni, 5 sprzątaczek, 2 osoby w szatni (1 i 1/2) i 1 laborant. Stan ten w ciągu lat ulegał zmianie. Obecnie (dane z 31 VIII 1992 r.) pracuje w Bibliotece 85 osób, w tym 2 osoby na stanowisku starszego kustosza dyplomowanego, 58 (w tym 3 osoby na 1/2 etatu) bibliotekarzy (w tym 26 kustoszy służby bibliotecznej), 10 magazynierów, 5 woźnych, 2 szatniarki, 6 osób w introligatorni (5 i 1/2 etatu), 1 intendent i 1 pracownik fizyczny. Nadto 11 osób było zatrudnionych w godzinach zleconych. Od roku akad. 1992/93 Biblioteka zatrudnia także 3 stróżów dyżurujących nocą. Trzeba zaznaczyć, że inne biblioteki o zbliżonym zasobie zbiorów mają znacznie większy personel.

Dyrektorzy ostatniego 25-lecia: o. Romuald Gustaw (1950-1976) i Andrzej Paluchowski (od 1976) oraz wicedyrektorzy: Witold Nowodworski (1961-1973), Jan Wiśliński (1961-1972), Andrzej Paluchowski (1972-1976), ks. Władysław Sotowski (1976-1979), Bronisława Koszałka (1979-1991), ks. Tadeusz Stolz (od 1991) byli inicjatorami wielu przedsięwzięć, które realizowali oddani i odpowiedzialni pracownicy, z dużym, często ponad 25-letnim stażem, mgr D. Dzierzkowska, mgr F. Chwalewski, mgr W. Kłosińska, dr B. Królikowski, mgr I. Suszyło, mgr H. Adamczuk, mgr I. Sudrawska, mgr A. Grabowska, mgr M. Tokarska, mgr I. Przyborowska-Adamczuk, W. Zięba, Z. Cich, mgr H. Ziółek, dr H. I. Szumił, mgr M. Kruk, mgr J. Gryglewska, mgr Z. Goleman, mgr H. Zajączkowska-Pastucha.

Przez wiele lat pracownicy Biblioteki byli szkoleni zawodowo. Dyrektor o. R. Gustaw zainicjował dokształcanie. Zgodnie z jego pomysłem regularnie co tydzień odbywały się spotkania, na których wygłaszane były przez pracowników naukowych Uniwersytetu, dyrektora, wicedyrektorów oraz starszych bibliotekarzy referaty, prelekcje i odczyty. W czasie niektórych spotkań dzielono się spostrzeżeniami zdobytymi podczas wyjazdów do innych bibliotek naukowych w kraju i za granicą oraz z uczestnictwa w konferencjach i sesjach organizowanych przez różne ośrodki bibliotekarskie. Odbywały się również dyskusje dotyczące organizacji pracy i aktualnych zadań Biblioteki oraz ćwiczenia z katalogowania alfabetycznego dla młodszych pracowników.

Oto kilka przykładów: 6 I 1970 r. ks. prof. S. Kamiński wygłosił wykład o katalogu systematycznym; 18 III 1970 r. ks. dr W. Hryniewicz mówił na temat bibliotek naukowych za granicą (Lovanium, Londyn, Paryż, Rzym); 7 XI 1971 r. o. R. Gustaw podzielił się swymi wrażeniami z podróży po Jugosławii. Na jednym ze spotkań w roku akad. 1972/73 o. Władysław Sotowski wygłosił prelekcję o bibliotekach zachodnioeuropejskich.

Ćwiczenia z katalogowania alfabetycznego dla młodszych pracowników prowadziła mgr Maria Kunowska i mgr Bronisława Koszałka.

W celu podniesienia kwalifikacji zawodowych bibliotekarzy dyrektorzy Biblioteki: o. Romuald Gustaw (do 1976 r.) i A. Paluchowski (od 1976 r.) organizowali cykle spotkań z wybitnymi przedstawicielami bibliotekarstwa i bibliografami w Polsce. Na przykład 6 III 1973 r. doc. dr Helena Hleb-Koszańska z Warszawy mówiła nt. Bibliotekarstwo polskie, stan i dalsze kierunki rozwoju; 7 V 1973 r. dr Henryk Sawoniak wygłosił prelekcję: Miejsce i rola bibliografii w dobie współczesnej; 21 X 1974 r. mgr Michał Kuna z Łodzi miał referat: Z problematyki organizacji biblioteki uniwersyteckiej; 10 V 1979 r. dr Bohdan Ryszewski z Torunia miał odczyt: Biblioteka UMK – stan obecny i perspektywy rozwoju. Miały także miejsce spotkania z kierownikami fundamentalnych prac zespołowych z dziedziny dokumentacji humanistycznej w Polsce, z kierownikami bibliotek naukowych oraz z kierownikami głównych firm wydawniczych w Polsce.

W wykładach tych uczestniczyli także pracownicy humanistyki obu uniwersytetów Lublina i przedstawiciele środowiska bibliotekarskiego miasta.

W roku akad. 1980/81 i 1981/82 pracownicy Biblioteki uczestniczyli w spotkaniach szkoleniowych nt.: „Biblioteka Uniwersytecka KUL, jej historia, zbiory i współczesne problemy organizacyjne”. W programie szkolenia było również zwiedzanie innych dużych bibliotek Lublina.

Było także wiele innych form dokształcania bibliotekarzy. Odbywano praktyki w bibliotekach naukowych w kraju (np. w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi) i za granicą (w Universiteitsbibliothek Leuven/Louvain – ks. mgr Władysław Sotowski w 1972/73 i 1973/74, mgr Izabella Sudrawska w 1975/76 oraz mgr Danuta Dzierzkowska i mgr Bronisława Koszałka w 1978/79 i w Deutsche Bücherei Leipzig mgr Danuta Dzierzkowska i mgr Bronisława Koszałka w 1973/74); uczestniczono w seminariach, sympozjach, konferencjach i kursach. Brano także udział w wykładach i odczytach organizowanych przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Dyрекcję Biblioteki UMCS i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. H. Łopacińskiego.

Niektórzy spośród pracowników podnieśli swe kwalifikacje zawodowe zdając egzamin przed Państwową Komisją Egzaminacyjną dla Bibliotekarzy Dyplomowanych, a byli to mianowicie: dr Bohdan Królikowski (marzec 1976), dr Halina I. Szumił (maj 1979), mgr Kazimiera Wiśniowska (styczeń 1981), która

wcześniej w roku akad. 1977/78 ukończyła Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Inni bibliotekarze: mgr Grażyna Gorecka, dr Zbigniew Narecki, mgr Dorota Tkaczyk ukończyli w roku akad. 1983/84 Podyplomowe Studium Bibliotekarstwa na Wydziale Humanistycznym UMCS. Kilku z nich zdobyło tytuł naukowy doktora w różnych dziedzinach wiedzy (B. Królikowski, T. Pankowska, H. I. Szumił, Z. Narecki).

Bibliotekarze uczęszczali również na kursy usprawniające pracę w Bibliotece. W roku akad. 1970/71 przeszło kurs pisania na maszynie 15 pracowników, ostatnio ukończyło kurs przygotowujący do pracy na stanowiskach komputerowych 20 osób.

W ramach planu umożliwienia pracownikom trwale związanym z Biblioteką, rozszerzenia ich horyzontów intelektualnych i zawodowych poprzez kontakty z bibliotekami zagranicznymi oraz pogłębienie znajomości języków obcych, niektórzy pracownicy Biblioteki mieli możliwość korzystania ze stypendiów zagranicznych.

Ze stypendiów językowych skorzystały osoby: dr B. Królikowski (1 X 1978 – 30 VI 1979), mgr Anna Grabowska i mgr Kazimiera Wiśniowska, kurs j. niem. w Bonn (lipiec-wrzesień 1979), mgr Maria Tokarska, kurs j. franc. w Genewie (13-31 VII 1981), Urszula Grubecka, kurs j. franc. w Genewie (16 IX – 4 X 1991), mgr Helena Ziótek, kurs j. włos. w Perugii (lipiec 1987), mgr Joanna Kononowicz, kurs j. niem. w Wiedniu (luty-marzec 1990). Otrzymując stypendium językowe Goetae-Institut w kursie j. niem. uczestniczyły: mgr Bronisława Koszałka (Passau, 6 VII – 28 VIII 1981), dr Halina I. Szumił (Bremen, lipiec-sierpień 1982), mgr Tadeusz Madała (Schwäbisch Hall, RFN, lipiec-sierpień 1988), mgr Elżbieta Żelechowska (Prien am Chiemsee, RFN, czerwiec-lipiec 1989), dr Zbigniew Narecki (Mannheim, RFN, sierpień-wrzesień 1990), mgr Adam Konderak (Murnau, 2 VII – 23 VIII 1991).

W celu zapoznania się z organizacją naukowych bibliotek belgijskich, z którymi Biblioteka utrzymuje kontakty wymienne, wyjechały na stypendia ufundowane przez Katolicki Uniwersytet w Louvain (Belgia) trzy osoby: mgr Teresa Oder (sierpień-wrzesień 1982), dr Bohdan Królikowski (czerwiec-sierpień 1983), mgr Izabella Słomkowska (lipiec-sierpień 1985).

Ze stypendiów bibliotekarskich ufundowanych przez: Fondazione Romana J. S. Umiastowska w Rzymie skorzystało w latach 1982-1993 17 osób: mgr Maria Grażewska, Urszula Grubecka, mgr Henryk Adamczuk, mgr Waldemar Michalski, mgr Irena Przyborowska-Adamczuk, mgr Halina Zajączkowska-Pastucha, mgr Anna Skiba, mgr Grażyna Wilczyńska, mgr Anna Grabowska, mgr Maria Tokarska, mgr Maria Figarska, mgr Katarzyna Śledzicka-Janowska, mgr Marian Butkiewicz, mgr Waldemar Dagilis, mgr Anna Madej, dr Halina I. Szumił, mgr Ewa Patyk; Assoziacione Pier Giergio Frassati w Rzymie skorzystało trzy osoby: mgr Zofia Goleman, mgr Irena Suszyło (czerwiec-lipiec 1983), mgr Franciszek Chwalewski (16 X – 10 XII 1987);

Pontificio Instituto di Studi Ecclesiastici w Rzymie skorzystało dwie osoby: mgr Bronisława Koszałka i mgr Danuta Dzierzkowska (24 VI – 25 VII 1989).

Poza tym ze stypendium ufundowanego przez Centro Incontri e Studi Europei w Rzymie skorzystały dwie osoby: mgr Andrzej Paluchowski (8 X – 15 XII 1978 r.) i mgr Grażyna Gorecka (26 III – 27 IV 1992 r.). Dr Teresa Pankowska otrzymała we wrześniu 1988 r. stypendium rzymskiego Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej. Nadto w okresie od lipca 1989 r. do sierpnia 1992 wyjeżdżały każdego roku dwie osoby na stypendia bibliotekarskie ufundowane przez Fundację Lanckorońskich w Londynie.

Zespół pracowników Biblioteki w pełni zaangażowany był przy pracach związanych z funkcjonowaniem Biblioteki, przede wszystkim z jej działalnością jako instytucją usługową, nie był więc w stanie opracowywać i publikować prac informacyjno-dokumentacyjnych. Niemniej niektórzy bibliotekarze sami podejmowali prace o charakterze naukowo-badawczym. Wchodzili do komitetu redakcyjnego czasopism: półrocznika „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (w l. 1959-1973: o. R. Gustaw i W. Nowodworski, od r. 1979 A. Paluchowski) i kwartalnika „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” (w l. 1965-1972 J. Wiśliński i w l. 1973-1978 A. Paluchowski). W latach 1968-1978 zespołowo przygotowano do druku katalog czasopism obcojęzycznych pod kierunkiem dra Witolda Nowodworskiego¹³. Kazimiera Wiśniowska zestawiła bibliografię przedmiotową Uczelni z roku 1976 i 1977¹⁴. Maria Kunowska opublikowała katalog inkunabułów Biblioteki¹⁵ oraz XVI i XVII-wieczne edycje dzieł Jana Kochanowskiego¹⁶. Helena Mańkowska przygotowała do druku katalog rękopisów z Archiwum Filomatów¹⁷ oraz katalog rękopisów ofiarowanych Bibliotece przez ks. Bronisława Ussasa¹⁸. W 1980 r. Tadeusz Madala opublikował bibliografię prac Witolda Nowodwor-

¹³ *Katalog obcojęzycznych czasopism i wydawnictw zbiorowych Biblioteki Uniwersyteckiej KUL*, ABMK 17 (1968) s. 29-176; 19 (1969) s. 81-212; 21 (1970), s. 55-170; 24 (1972) s. 95-172; 35 (1977) s. 29-130; 36 (1978) s. 143-210.

¹⁴ *Bibliografia przedmiotowa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Materiały z roku 1976*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Informator na rok akademicki 1978/79*, Lublin 1979, s. 245-274 oraz *Bibliografia przedmiotowa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Materiały z roku 1977*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Informator na rok akademicki 1982/83*, Lublin 1983, s. 241-265.

¹⁵ *Katalog inkunabułów Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ABMK 36 (1978) s. 105-142.

¹⁶ *Szesnasto i siedemnastowieczne edycje dzieł Jana Kochanowskiego w Bibliotece Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ABMK, 46 (1983) s. 385-392.

¹⁷ *Rękopisy z „Archiwum Filomatów”. Fragment inwentarza zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ABMK, 26 (1973) s. 59-88 oraz *Rękopisy z Archiwum Filomatów w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL. Katalog*, ABMK, 47 (1983) s. 107-174.

¹⁸ *Zbiór rękopisów ofiarowanych przez ks. B. Ussasa Bibliotece Uniwersyteckiej KUL*, ABMK, 39 (1979) s. 63-126.

skiego¹⁹. W 1981 r. grupa bibliotekarzy, przy współpracy pracowników Wydawnictwa TN KUL, wydała trzy zeszyty kwartalnika: „Marginalia”, Pisma Koła Bibliotekarzy NSZZ „Solidarność” KUL poświęconego książce, bibliotekarstwu i bibliografii. Helena Ziółek opublikowała katalog rękopisów Jana Steckiego²⁰. W tym miejscu należy jeszcze wspomnieć o wydanym w latach 1971-1972 dwutomowym dziele: *Hagiografia polska*, przygotowanym zespołem pod red. R. Gustawa²¹. Zamieszczona tam bibliografia została zestawiona przez zespół pracowników m.in. Józefa Styka, Halinę I. Szumił. W latach 1968-1993 ukazało się wiele innych, mniejszych lub większych, artykułów i rozpraw pracowników Biblioteki: W. Dagilis²², D. Dzierzkowska²³, K. Klauza²⁴, B. Królikowski²⁵, T. Madała²⁶, W. Michalski²⁷, Z. Narecki²⁸, A. Paluchowski²⁹, J. Styk³⁰, H. I. Szumił³¹, K. Wiśniowska³².

¹⁹ *Bibliografia prac Witolda Nowodworskiego, syna (1908-1978)*, ABMK, 40 (1980) s. 170-177.

²⁰ *Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Archiwum Jana Steckiego (Katalog rękopisów)*, ABMK, 57 (1988) s. 333-447.

²¹ Poznań, Księgarnia św. Wojciecha.

²² Np. zob. *Problem unii kościelnej w II Rzeczypospolitej*, „Chrześcijanin a Współczesność”, 1986, nr 6 (20), s. 27-36; *Z problemów kultury ukraińskiej w II Rzeczypospolitej*, „Akcent”, 11 (1990) nr 1-2, s. 157-168.

²³ Np. *Z doświadczeń Biblioteki Uniwersyteckiej KUL w zakresie gromadzenia księgozbioru teologicznego*, ABMK, 44 (1982) s. 61-71.

²⁴ *Z doświadczeń w zakresie klasyfikacji literatury teologicznej w Bibliotece Uniwersyteckiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, ABMK, 44 (1982) s. 72-80.

²⁵ M.in. *Wystawa jubileuszowa 50 lat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1968*, ABMK, 23 (1971) s. 311-342; *Romuald Gustaw OFM (1911-1976)*, „Summarium. Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL”, 5 (25) (1976) [wyd.] 1978, s. 169-174; *Wiedomość o braciach Pomarańskich, zamojskich księgarzach i wydawcach*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, 14 (1980) s. 151-179.

²⁶ Np. zob. przy współaut.: E. Pałyk, *Ruch związkowy na ziemiach polskich*, Lublin 1981, ss. 34, tabl. 2.

²⁷ M.in. *Czasopisma lubelskich studentów (1944-1978)*, w: *Prasa studencka (Materiały na seminarium „W kręgu studenckiej prasy nieprofesjonalnej”*, pod red. A. Bucka, Zielona Góra 1980, s. 149-186; *Słowo o Bibliotece Uniwersyteckiej KUL i polityce gromadzenia jej zbiorów*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wybrane zagadnienia z dziejów Uczelni*, pod red. G. Karolewicz [i in.], Lublin 1992, s. 415-418.

²⁸ Zob. np. przy współaut.: R. Kamińskim: *Bibliografia prac z zakresu duszpasterstwa charytatywnego (1961-1990)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 37 (1990) z. 6, s. 99-104 oraz *Bibliografia przedmiotowa ks. prof. dra hab. Władysława Piwowarskiego*, w: *Kościół w służbie człowieka*, pod red. W. Turka, J. Mariańskiego, Olsztyn 1990, s. 45-46; *Wykaz prac doktorskich, licencjackich i magisterskich napisanych pod kierunkiem ks. prof. Józefa Majki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, w: *Osoba. Kościół. Społeczeństwo. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Prof. Józefa Majki*, red. I. Dec, Wrocław 1992, s. 65-70.

²⁹ Zob. np. *Bibliografia prac Czesława Zgorzelskiego 1930-1971*, *Roczniki Humanistyczne*, 19 (1971), [wyd.] 1972, z. 1, s. 5-39; *Bibliografia prac Ireny Sławińskiej 1933-1976*, „Roczniki

Bibliotekę zwiedzali także goście zagraniczni. Byli liczni reprezentanci środowisk uniwersyteckich (rektorzy, profesorowie, studenci) i kulturalnych oraz przedstawiciele placówek dyplomatycznych. Częstymi gośćmi w Bibliotece byli: inż. Jerzy Kulczycki, dyrektor Wydawnictwa „Odnowa” i Księgarni „Orbis” w Londynie oraz prezes Koła Przyjaciół KUL w Wielkiej Brytanii, Lotte i Otto Sagnerowie, księgarze i wydawcy z München, prof. Joseph M. De Smet z Katolickiego Uniwersytetu w Leuven, Wanda Gawrońska, prezes Koła Przyjaciół KUL w Rzymie. Wizyty ich odnotowywane są w Księdze Honorowych Gości.

Ważnym przejawem aktywności pracowników Biblioteki jest ich obecność w życiu bibliotekarskim kraju. Brali udział w wielu konferencjach, sympozjach, seminariach, naradach, kongresach, sesjach naukowych organizowanych przez różne biblioteki i instytuty naukowe. Na przykład 29 V 1978 r. dyrektor A. Paluchowski brał udział w Ogólnopolskiej Naradzie Dyrektorów Bibliotek uczestniczących w Narodowym Zasobie Bibliotecznym i został wybrany członkiem Prezydium.

Dyrektorzy Biblioteki (o. R. Gustaw, A. Paluchowski) niejednokrotnie wyjeżdżali za granicę na międzynarodowe sympozja, kongresy, targi książki, zwiedzali biblioteki i instytucje naukowe w celu rozwinięcia dawnych lub nawiązania nowych kontaktów.

W czerwcu 1971 r. o. R. Gustaw uczestniczył w Sympozjum Archiwistów Kościelnych w Rijece (Jugosławia) i wygłosił referat nt. „Stan i organizacja zbiorów Kościelnych (bibliotecznych i archiwalnych) w Polsce”. W kwietniu 1972 r. brał udział w Międzynarodowym Spotkaniu Bibliotekarzy Kościelnych we Frankfurcie n. Menem i zwiedził ważniejsze biblioteki w RFN, Austrii, Belgii, Holandii i NRD; w 1975 r. zwiedził biblioteki Stanów Zjednoczonych i Kanady.

Humanistyczne”, 24 (1976) [wyd.] 1978, z. 1, s. 5-38; *[Siedemdziesiąt] 70 żywotów: portrety, sylwetki, wywiady i wspomnienia o ludziach*. Wybrał i zred. ... Przedmową opatrzył J. Turowicz, Kraków 1977, ss. 558, 2 nlb.

³⁰ Zob. np. *Bibliografia prac doc. dra hab. o. Romualda Gustawa OFM*, ABMK, 23 (1971) s. 7-10.

³¹ M.in. *Filozoficzna problematyka Boga w polskiej literaturze 1945-1974. Przegląd bibliograficzny*, „Roczniki Filozoficzne”, 23 (1975) z. 1, s. 191-202; *Problematyka chrystologiczna w polskim piśmiennictwie teologicznym 1945-1980. Przegląd bibliograficzny*, w: *Jezus Chrystus. Historia i tajemnica*, pod red. W. Granata, E. Kopcia, Lublin 1982, s. 517-586; *Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa bpa dra Piotra Gołębiowskiego*, „Studia Sandomierskie”, 3 (1982) [wyd.] 1984, s. 199-225.

³² Zob. np. *Bibliografia zawartości „Zeszytów Naukowych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” za lata 1958-1977*, Lublin 1979, ss. 52 – Wkładka bibliograficzna do „Zeszytów Naukowych KUL”, 22 (1979); *Bibliografia publikacji Jerzego Kłoczowskiego za lata 1947-1988*, „Roczniki Humanistyczne”, 34 (1986) [wyd.] 1992, z. 2, s. 2154; *Wydawnictwa uniwersyteckie w latach 1918-1985*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wybrane zagadnienia z dziejów Uczelni*, pod red. G. Karolewicz [m. in.], Lublin 1992, s. 241-253.

Dyrektor A. Paluchowski zwiedził biblioteki w Wielkiej Brytanii, Francji, Italii, RFN, NRD, Kanady i USA. Uczestniczył w Kongresie Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarzy (IFLA) w miejscowości Strbské Pleso (Słowacja, 1978) i Międzynarodowej Konferencji Bibliotekarzy – Sławistów w Londynie (1990); był obecny na Międzynarodowych Targach Książki w Sofii (wrzesień 1981, maj 1982, czerwiec 1984), we Frankfurcie n. Menem (każdego października od 1983), w Londynie (kwiecień 1984-1992, w 1986 na targach były także: Izabella Sudrawska, Anna Grabowska, w 1989 r. Grażyna Gorecka). Niektóre zdobyte podczas tych wyjazdów doświadczenia zostały przeniesione na teren Biblioteki.

Na zaproszenie prefekta Biblioteki Watykańskiej o. Alfonsa Sticklera dyrektor A. Paluchowski począwszy od roku akad. 1981/82 podjął pracę nad modernizacją i uzupełnieniem zbiorów Biblioteki Watykańskiej w zakresie podstawowych dzieł o kulturze polskiej oraz przedstawienie potrzeb Biblioteki KUL w zakresie publikacji naukowych włoskich i watykańskich, zwłaszcza czasopism. W Rzymie dyrektor kontaktował się z kilkoma instytucjami zaprzyjaźnionymi z Biblioteką. Były to: Pontificio Istituto di Studi Ecclesiastici, Istituto Storico Polacco, Unione Stampa Periodica Italiana, Centro Incontri e Studi Europei. Rezultatem tych kontaktów było uzyskanie prenumeraty kilkudziesięciu czasopism naukowych.

Od 1991 r. podjęto pierwsze prace nad komputeryzacją Biblioteki; kieruje nimi wicedyrektor ks. dr Tadeusz Stolz. Prace te są skoordynowane jednocześnie z automatyzacją sieci bibliotek kościelnych w Polsce w ramach powstałej w 1991 r. Federacji Bibliotek Kościelnych (FIDES) oraz automatyzacją sieci bibliotek uniwersyteckich w naszym kraju. Aktualnie komputery zastosowane są w Dziale Gromadzenia. Jednocześnie Biblioteka podejmuje starania w celu zakupienia zintegrowanego oprogramowania bibliotecznego VTLS, wraz z kompletnym osprzętem, co pozwoli w niedalekiej przyszłości na utworzenie komputerowego katalogu własnych zbiorów i umożliwi zastosowanie komputerów w niemal wszystkich pracach bibliotecznych.

*

Bibliotece podlega 37 specjalistycznych bibliotek zakładowych. Własne biblioteki posiadają Zakłady: Teologiczny (ogólny), Biblijny, Historii Kościoła, Teologii Fundamentalnej, Teologii Dogmatycznej, Teologii Moralnej, Teologii Duchowości, Teologii Pastoralnej, Muzykologii Kościelnej, Prawa Kanonicznego, Ustroju i Prawa, Historii Filozofii, Logiki i Teorii Poznania, Metafizyki, Etyki, Psychologii, Filozofii Prawa, Socjologii, Fizyki, Filozofii Przyrody Nieożywionej, Filozofii Przyrody Ożywionej, Biologii Ogólnej, Biologii Teoretycznej, Pedagogiki, Historii i Historii Kultury, Językoznawstwa Ogólnego, Języka Polskiego, Historii Literatury Polskiej i Porównawczej, Filologii Angielskiej, Filologii Klasycznej, Filologii Romańskiej, Filologii Germańskiej,

Historii Sztuki Nowożytnej, Historii Sztuki Nowoczesnej, Historii Sztuki Starożytnej i Archeologii Klasycznej, Historii Sztuki Kościelnej oraz Badań nad Antykiem Chrześcijańskim. W roku akad. 1975/76 znajdowało się w nich łącznie 189 301 woluminów książek i czasopism, w roku zaś akad. 1991/92 łącznie 365 689 jednostek bibliotecznych, a zatrudnionych było 17 osób.

Biblioteka Uniwersytecka KUL wraz z bibliotekami zakładowymi stanowi sieć biblioteczną Uczelni. Na dzień 31 grudnia 1992 r. łączna liczba zasobów bibliotecznych KUL wynosiła 1 525 000 jednostek bibliotecznych.

*

Po 75 latach swojej działalności Biblioteka Uniwersytecka KUL jawi się jako licząca się instytucja naukowa, posiadająca bogaty księgozbiór z zakresu piśmiennictwa religioznawczego, teologicznego, filozoficznego, prawnego, nauk społecznych i humanistycznych. Świadczy o tym zarówno sam zasób zbiorów, jak i jego intensywne wykorzystywanie przez pracowników naukowych, studentów oraz inne zainteresowane osoby. Biblioteka zasłużyła się wielce nauce polskiej, a także kulturze swego regionu.